

Stayman

tegen het licht gehouden

CONVENTIES EN SYSTEMEN CAREL BERENDREGT, FRANS BORM EN MARIJKE VAN DER PAS

Conventies zijn meestal maar een paar jaar in zwang. Daarna gaan ze de kast in want er wordt een nieuwe snuffje populair. Twee stokoude beestjes, *Blackwood* (1933) en *Stayman* (1945), hebben de tand des tijds wél doorstaan. Eigenlijk hadden wij deze serie met deze vondsten moeten beginnen. Beter laat dan nooit, dus verdiepen we ons dit keer in zo'n gouwe ouwe: Stayman.

De uitvinder van de conventie is de Amerikaan George Rapee maar Sam Stayman, zijn partner, schreef in 1945 als eerste een artikel over dit onderwerp. Tegelijkertijd werd in Engeland een vrijwel identieke conventie ontwikkeld maar door de oorlog is deze vondst pas veel later gepubliceerd. Het was een hele vooruitgang dat je na een 1SA-opening via een 2♣-antwoord achter de zo belangrijke 4-4 fit in de hoge kleuren kon komen.

Hoewel op vrijwel elke systeemkaart nog 'Stayman' staat, heeft elk topjaar daar een eigen invulling aan gegeven. De beschrijving in het systeemboek is meestal enkele pagina's lang. We willen eigenlijk terug naar de basis en wie kan ons daarbij beter bij helpen dan Berry Westra, auteur van vele leerzame standaardwerken over bieden en spelen.

De Rotterdammer is verhuisd naar Krimpen en heeft daar een riant pand pal aan de Hollandse IJssel betrokken. We zouden uren kunnen kijken naar de voorbijtrekkende bootjes en de auto's die zich over de dijk spoeden maar er is werk aan de winkel en Westra heeft het druk.

Hij kent onze reputatie en heeft dus van alles in huis. De feestdagen hebben ons echter geen goed gedaan. Knellende broekriemen en knopen die nauwelijks dicht kunnen, doen ons vragen naar water en vooral niets erbij.

Non-forcing Stayman

'Van Start tot Finish' propageert dat je minstens een inviterende hand moet hebben om na 1SA de Stayman-conventie los te laten. Het antwoordenschema vereist dat omdat partner 2SA of zelfs 3♣ kan antwoorden met beide hoge vierkaarten.

Westra ziet meer in de non-forcing Stayman. Het antwoordenschema is nauwelijks moeilijker en het voordeel aanzienlijk.

Hij geeft een voorbeeld:

♠ H 9 6 3
♥ 10 6 3 2
♦ B 9 7 4 2
♣ -

'Met deze hand moet je passen op 1SA als 2♣ minstens inviterend is. Met de non-forcingvariant kun je wél 2♣ bieden. Partner kan namelijk alleen 2♦ (geen hoge vierkaart), 2♥ (vierkaart harten, vierkaart schoppen mogelijk) of 2♠ (vierkaart schoppen, geen vierkaart harten) antwoorden. Op elk antwoord kun je met een gerust hart passen en dan zit je vaak in een veel beter contract dan 1SA is.'

'Ook met 5-4 in de hoge kleuren en een zwakke hand kun je 2♣ bieden. Als partner 2♥ of 2♠ antwoordt, ben je tevreden. Komt er 2♦ dan bied je je vijfkaart.

1 Noord	Zuid	2 Noord	Zuid
1SA	2♣	1SA	2♣
2♦	2♥	2♦	2♠

dennis postema

TIP VAN Berry Westra:

'Doublet na een volgbod over 1SA is straf.'

2♥ in biedverloop 1 belooft een vijfkaart harten en een vierkaart schoppen. 2♠ in het tweede biedverloop geeft een vijfkaart schoppen en een vierkaart harten aan. Op zowel 2♥ als 2♠ moet partner passen, ook met een doubleton in die kleur. Met een zwakke hand tegenover een 1SA-opening zijn in de 5-2 fit vaak meer slagen te maken dan in 1SA. Met deze handen kun je in de andere Stayman-variant niet uit de voeten omdat beide biedver-

lopen daar inviterend zijn en je met een zwakke hand van kwaad tot erger komt.'

We zien het voordeel van deze aanpak maar vragen ons af hoe de schoppenfit na een 2♥-antwoord nog boven water komt.

Westra geeft toe dat dat voor beginners een lastige stap is.

3 Noord	Zuid	4 Noord	Zuid
1SA	2♣	1SA	2♣
2♥	3SA	2♥	2SA

'Zuid heeft in zowel biedverloop 3 als 4 een vierkaart schoppen. Heeft noord die ook dan moet hij die kleur dus bieden: in geval 3 biedt hij 4♠, in geval 4 kiest hij uit 3♠ (minimum) en 4♠ (maximum). Althans als je mijn Stayman-variant speelt. Veel paren inviteren zonder vierkaart hoog via 2♣ en later 2SA voor 3SA. Ik ben daar geen voorstander van. Het tegenspel is veel eenvoudiger als de hoge kleur van de leider bekend is. Ik inviteer na 1SA gewoon met 2SA voor de manche. Je kunt dan geen transfers spelen voor de lage kleuren maar dat gemis is niet zo groot. Het 2♠-antwoord na 1SA belooft een zeskaart klaveren of ruiten.' Westra kijkt op de klok en zegt: 'Voor de uitwerking daarvan komen jullie maar een andere keer langs.'

Westra's vrouw, Frédérique, gaat op pad en wil het boodschappenlijstje even doornemen met manlief. Wij maken intussen een paar opgaven. U bent zuid en aan de beurt. Antwoorden op pagina 48.

A	B	C
♠ AV 8 4	♠ B 9 4 3 2	♠ HV 8 3
♥ 10	♥ 8 6 3 2	♥ V 10 4 3
♦ HB 6 2	♦ A 7	♦ 6
♣ B 10 6 3	♣ B 6	♣ B 10 5 2
	Noord	Zuid
	1SA	2♣
	2♥	??

We weten nu welke mogelijkheden je met zwakke handen hebt maar hoe zit het met sterke handen?

Sterke handen via Stayman

Westra tapt eerst nog wat glazen water voor hij antwoord geeft. 'Ik speel de ant- ▶▶▶

woorden 3♣, 3♦, 3♥ en 3♠ direct na 1SA als sleminteresse en minstens een zeskaart. Na 3♥ en 3♠ heb ik er geen singleton naast want die handen bied ik via een transfer en een autosplinter.'

Wij onderbreken hem even want wat is dát nu weer, een autosplinter?

Noord	Zuid
1SA	2♥
2♠	4♣

'In dit biedverloop', legt Westra uit, 'geeft 4♣ sleminteresse, een singleton klavert en een goede zeskaart schoppen aan. De kleur is speelbaar tegenover een doubleton.'

Westra schakelt weer over naar Stayman: 'Met een sterke hand, slechts een vijfkaart in een lage kleur en sleminteresse ga je op zoek naar een fit. Zo'n hand bied je via 2♣.

♠ HV109	♠ A6
♥ A75	♥ HV6
♦ 7	♦ 765
♣ AB1074	♣ AVB85

Noord	Zuid
1SA	2♣
2♥	3♣

Met beide zuidhanden begin je na 1SA met 2♣. Met de eerste hand is dat logisch omdat je de 4-4 fit in schoppen niet wilt missen maar ook met de tweede hand begin je met 2♣ om te vervolgen met 3♣. Omdat je na dit begin nog een 4-4 fit in schoppen kunt hebben, moet de 1SA-openaar met een vierkaart schoppen aan 3♠ voorrang geven. Zonder vierkaart schoppen kan hij een kleur (niet schoppen) bieden waarin een goede stop aanwezig is, afwijzen met 3SA of met 4♣ groot enthousiasme tonen.'

We zien het nut van Stayman met een vijfkaart in een lage kleur maar met een vijfkaart hoog zul je beginnen met een transfer, brengen wij naar voren.

Westra is blij met dit aanknopingspunt want hij heeft een duidelijke mening over de toepassing van transfers. Hij schrijft vier handen op om die mening te verduidelijken:

1 ♠ B6	2 ♠ 6
♥ AVB85	♥ AVB85
♦ V104	♦ V104
♣ 984	♣ 9843

3 ♠ 6	4 ♠ A5
♥ AVB85	♥ AVB85
♦ V104	♦ V104
♣ HV43	♣ H43

'Met de eerste hand zal iedereen beginnen met 2♦ en daarna 3SA bieden. Ook met de tweede hand moet je zonder extra afspraken zo bieden want na 1SA-2♦-2♥-3♣ (mancheforcing) zal partner met een klaverenfit 4♣ bieden. Met deze hand wil je niet naar 5♣ en dus kun je die kleur beter niet introduceren. Dat kun je wel met de derde hand want zelfs 6♣ kan een goed contract zijn.'

'Bij mij belooft de biedserie 1SA-2♦-2♥-3SA een evenwichtige hand. Partner mag passen als hij denkt dat 3SA beter is, zelfs met een driekaart harten mee. Met de tweede hand begin ik met 2♣. Antwoordt partner met 2♦ dan belooft een sprong naar 3♥ een vijfkaart schoppen en een sprong naar 3♠ een vijfkaart harten en ofwel sleminteresse of een onevenwichtige mancheforcing hand. Je biedt de hoge kleuren omgedraaid om het contract in de hand van de 1SA-openaar te krijgen. Als partner 2♠ antwoordt, moet je met de tweede hand wel 3♥ bieden, het is niet anders.'

'Als je de vierde hand begint met een transfer, loop je vast. Wat moet je bieden na het verplichte 2♥-bod van je partner? Je kunt ook die hand beter beginnen met 2♣ en later met 3♥ (na 2♠) of 3♠ (na 2♦) je vijfkaart harten vertellen.'

We vatten nog even samen met welke handen u begint met 2♣, Stayman:

- handen met één of twee vierkaarten hoog, inviterend, mancheforcing of sleminteresse
- zwakke handen met 5-4 in de hoge kleuren (of 4-4 en een vijfkaart ruiten)
- handen met sleminteresse en slechts een vijfkaart als langste kleur
- onevenwichtige mancheforcing handen met een vijfkaart hoog.

Probeer de volgende opgaven. Wat is uw eerste bod na partners 1SA-opening? De antwoorden staan op pagina 48.

D	E	F
♠ VB	♠ 5	♠ AVB974
♥ AV9	♥ HVB7	♥ AV2
♦ B9754	♦ V10953	♦ 4
♣ A82	♣ H107	♣ 1076

Nu we hier toch zijn, vragen we ook nog even hoe je naar de hoge kleuren vraagt als de tegenpartij tussenbiedt.

Strafdoublet na tussenbod

'Na tussenbieden vervallen alle conventies. Een doublet is voor straf. Biedingen op tweenniveau zijn niet forcing en biedingen op drienniveau zijn mancheforcing. Een bod in hun kleur vangt Stayman. Dat is de standaard-aanpak', orakelt Westra.

'Jullie zien dat je met deze afspraken flink in het nadeel bent. Je kunt niet meer inviteren en je kunt ook niet om een stop vragen. Zo vreselijk is dat niet want je weet meer over het zitsel en slechte manches worden vaak niet down gespeeld. Het is wel de reden dat conventies als *Lebensohl* en *Rubensohl* uitgevonden

zijn. Wie daarover meer wil weten, kan dat na-lezen in BRIDGE van december 1999.'

'Omdat je een eigen kleur moet hebben om verder te kunnen bieden na een tussenbod, hebben veel paren het strafdoublet vervuld voor een puntendoublet. Partner moet bij voorkeur proberen een fit te vinden maar hij mag het inlaten als hij veel verdedigende waarden heeft. Het beoordelen van de situatie na zo'n puntendoublet is heel lastig. Vaak laat de 1SA-openaar het doublet in en speelt de verdediging het contract vervolgens niet down. Vaak ook kom je in een schamele 4-3 fit terecht. Daarom raad ik aan strafdoubletten te spelen. Dat doe ik met Vincent Ramondt in de Meesterklasse ook en het bevalt prima. Spelers volgen op van alles en nog wat en dan komt een strafdoublet vaak goed van pas.'

'Het is uiteraard een heel ander verhaal als de tegenpartij iets conventioneels biedt na de 1SA-opening. Na een conventioneel doublet of een 2♣-volg bod ben je niet gehinderd. Blijf gewoon in het systeem. Een doublet op 2♣ is dan Stayman. Dat geldt uiteraard niet als het 2♣-volg bod beide hoge kleuren belooft. Met iets in de hoge kleuren kun je beter passen en later doubleren. Je kunt dan een direct doublet spelen als een klaverenkleur en 2♦ als natuurlijk. Om het eenvoudig te houden zou ik ook 2♥ en 2♠ als reëel, een goede vijfkaart, spelen. Dat is vaak het beste contract. Dat magere vierkaartje rechts deert je meestal niet.'

Westra probeert ons aan een ander drankje te krijgen maar we blijven volhardend aan het water.

Wij vinden ook dat je je niet te snel moet laten hinderen door een volgbod en zoveel mogelijk in het systeem moet blijven. Zelfs na partners 'beschermende' 1SA-bod in de vierde hand kun je best Stayman en transfers spelen. Als we langs onze neus opmerken dat het bijna vanzelf spreekt om ook na een 1SA-volgbod van partner Stayman en transfers te spelen, stuiten we toch op verzet.

'Daar ben ik geen voorstander van', komt Westra ertussen.

West	Noord	Oost	Zuid
1♥	1SA	pas	??

'2♦ als transfer is bijzonder raar. In deze situatie wil je vaak 2♣ of 2♦ spelen. Die mogelijkheid moet je niet zomaar weggooien. Ik gebruik altijd het *cuebid*, hier 2♥, als een soort Stayman. Wel geldt dat een bod op tweenniveau 'om te spelen' en dat een bod op drienniveau mancheforcing is. Met 2SA kun je inviteren voor 3SA. Het nadeel van natuurlijk bieden na een 1SA-volgbod van je partner is dat je niet kunt inviteren met een vijfkaart in een ongeboden hoge kleur. Ik vind dat geen groot bezwaar omdat je door de opening van je linkertegenstander al veel meer informatie hebt over het zitsel. Je kunt vrij goed inschatten of je "goede" of "slechte" punten hebt en zelf de knoop doorhakken.'

Wij moeten het gedronken water nodig afvoeren. Westra maakt intussen een paar opgaven. ▶▶▶

moet het contract wel eens in de antwoordende hand zitten. Kijk naar deze handen:

Z/Allen	♠ HB 9 4 ♥ VB 4 3 ♦ 10 9 ♣ H 4 2	N	♠ 6 5 ♥ 10 5 2 ♦ HB 5 ♣ AVB 10 9
	♠ 10 7 3 ♥ 9 8 7 6 ♦ V 7 6 4 ♣ 8 6	W O Z	♠ AV 8 2 ♥ AH ♦ A 8 3 2 ♣ 7 5 3
West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1SA
pas	2♣	doublet	??

N/Allen	♠ HVB 2 ♥ AB 8 ♦ HV 4 ♣ 8 7 4	N	♠ 10 7 6 3 ♥ H 7 6 2 ♦ 8 5 2 ♣ B 6
	♠ 5 4 ♥ 4 3 ♦ B 10 7 ♣ AHV 10 9 5	W O Z	♠ A 9 8 ♥ V 10 9 5 ♦ A 9 6 3 ♣ 3 2
West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	pas	2♣
doublet	pas	pas	redoublet
pas	2♥	pas	4♠
pas	pas	pas	

G	♠ VB 10 5 ♥ 3 ♦ HV 8 4 ♣ H 9 6 4	H	♠ 8 5 ♥ HB 7 5 2 ♦ 9 6 4 3 ♣ 6 4
West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	doublet ¹	??
¹ DONT: willekeurig éénkleurenspeel			
I	♠ V 10 9 5 3 ♥ 6 ♦ VB 6 3 ♣ H 3 2	J	♠ A 5 4 3 2 ♥ B 3 ♦ 10 6 3 2 ♣ VB
West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	2♥	??

U bent zuid en moet bieden. Antwoorden elders op deze pagina.

Tegenpartij doubleert Stayman

We hebben vrijwel alles besproken wat er te bespreken valt in verband met Stayman. Er rest nog één onderdeel. Wat moet u doen als de tegenpartij lastig doet nadat u 2♣ geboden hebt. Is negeren dan ook het beste?

Westra zegt dat dat een mogelijkheid is maar dat je ook kunt inspelen op de informatie die je krijgt. 'Na 1SA-pas-2♣-doublet wil je als 2♣-bieder niet alleen weten of partner een vierkaart hoog heeft maar ook een klaverenstop kan belangrijk zijn. Het staat erg dom als je na zo'n biedverloop in 3SA terecht komt en de tegenpartij begint met de eerste vijf slagen in klaveren. In zo'n geval moet je soms 4♥ of 4♠ spelen in een 4-3 fit. Bovendien

4♠ is een prachtig contract maar dan moet noord het spelen. Daarom is het zinvol uitsluitend 2♦, 2♥ of 2♠ te antwoorden met een klaverenstop. Zonder klaverenstop past de 1SA-openaar op het doublet. Dat scheidt duidelijkheid.'

'Mooi, maar hoe kom je na een pas nog achter je 4-4 fit?' is onze vraag.

'Dat is eenvoudig', verklaart Westra.

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1SA
pas	2♣	doublet	pas
pas	redoublet		

Noord stelt met een redoublet de Stayman-conventie opnieuw in werking. Er is nu een afwijking. De 1SA-openaar heeft geen stop en het contract moet dus niet in zijn hand zitten. Hij biedt nu zijn vierkaarten hoog omgedraaid. Dus 2♥ belooft een vierkaart schoppen en 2♠ een vierkaart harten. Met beide hoge vierkaarten kan hij 3♣ bieden. Met de bovenstaande handen breng je een 4♠-contract zo naar de noordhand:

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1SA
pas	2♣	doublet	pas
pas	redoublet	pas	2♥
pas	4♠	pas	pas
pas			

Dat is duidelijk. Heeft Westra nog een voorbeeld hoe je in een 4-3 fit moet eindigen?

'Met een doubleton klaveren bij de driekaart troef is spelen in een 4-3 fit aantrekkelijk. Zuid troeft de derde klaveren, trekt drie ronden troef, de laatste met het aas. Dan neemt hij eerst de hartenstip. Oost kan het beste een keer duiken om de kleur te blokkeren. Oost heeft geen klaveren meer en aan slag met ♥A of ♦H trekt zuid eerst de laatste troef en claimt dan de resterende slagen.'

Geldt hetzelfde principe als een tegenstander een kleur volgt na 2♣?

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1SA
pas	2♣	2♥	??

'Je kunt passen zonder hartenstop. Als partner dan na een pas van west doubleert, wil hij nog wat horen. Zelf ga ik niet zover. Ik speel doublet op 2♥ als 1SA-openaar als straf en met een vierkaart schoppen bied ik 2♠. Je moet het niet te ingewikkeld willen maken.'

K	♠ AV 5 4 ♥ HB 8 2 ♦ VB 6 3 ♣ 2	L	♠ A 5 4 3 ♥ AH ♦ 10 6 ♣ V 9 7 6 3
West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	pas	2♣
doublet	pas	pas	??

De laatste opgaven. U zit zuid. Antwoorden in het kader op deze pagina.

Nog even dit

Westra wil nog wat kwijt. 'Steeds meer bridgers openen 1SA met een vijfkaart hoge kleur. Ik krijg vragen waarom we geen *Niemeijer* spelen na partners 1SA-opening. Met die conventie geef je te veel op. Je kunt niet meer 2♣ bieden met zwakke handen omdat partner 2SA antwoordt zonder vierkaart hoog. Bovendien is er geen ruimte om te inviteren na zo'n 2SA-antwoord. Je kunt wel gewoon Stayman spelen en met een vijfkaart in een hoge kleur 3♥ of 3♠ antwoorden. Heeft partner dan die zwakke hand met hoge kleuren dan heb je ten minste een 5-4 fit en dan maak je vaak veel slagen met relatief weinig punten.'

Het dijkje langs de Hollandse IJssel wordt al aardig druk. We moeten er vandoor als we nog een beetje filevrij naar huis willen. ♠

In het volgende nummer:
Bod in de kleur van de tegenpartij

Antwoorden

bij de opgaven op pagina's 44, 46 en 48

A 3SA. Partner weet nu dat u een vierkaart schoppen hebt en zal 4♠ bieden met fit.	F 2♥. Na 2♠ biedt u 4♦, een autosplinter.
B Pas. Wees tevreden met een contract in de 4-4 fit.	G 2♣. Gewoon Stayman.
C 4♥. Met deze leuke verdeling moet dat ook een kans hebben als noord minimaal is.	H 2♦. Gewoon transfer.
D 3SA. Geen hand om naar slem te willen.	I 3♠. Met deze mooie acht punten proberen we de manche.
E 2♣. Na 2♠ biedt u 3SA. Na 2♥ is 4♥ het goede contract en na 2♦ kunt u vervolgen met 3♦. 3SA is link met maar hooguit een 3-1 fit schoppen, misschien is 4♥ of 5♦ een beter contract.	J 2♠. Deze achtpunter is een stuk minder. ♥B is weinig waard en ook ♣VB in de korte kleur is niet mooi.
	K 4♣. Kort in klaveren. Het kan 6♦ zijn.
	L Redoublet. Als u past, maakt u 2♣ gedoubleerd waarschijnlijk wel maar dan mist u de manchepremie.